

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Index Catechisticvs, Sev Institvtionis Christianæ Breve & succinctum
compendium ordine Alphabetico congestum: In qvo Præter totam &
integram Iesu Christi Salvatoris nostri vitam, per partes [...]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

INDEX CATECHISTICVS

SEV

INSTITVTIONIS CHRISTIANÆ BREVE
& succinctum compendium ordine Alphabetico congestum:

IN QVO

Præter totam & integram Iesu Christi Salvatoris nostri vitam, per partes
accuratè conscriptam, Capitalia insuper fidei mysteria explicantur.

Virtutum omnium & Vitiorum definitiones traduntur: eaque
denique omnia, quæ Iuuentuti Christiana instituendæ & ha-
resi extirpanda sunt necessaria, Historiis, Exemplis,

Miraculis, Apologis confirmantur, Quibusuis
Parochis, Catechisticis, Patribusfamilias
Hypodidascalis peraccommodus.

Affabilitas, urbanitas, Comitas verborum & morum, Iuuentuti inculcanda.

R VERORVM & adolescentum inconstans est amicitia, raraque concordia. Quare sedulo illis ab ipsis quasi incunabilis inculcanda est morum & verborum comitas: castiganda omnis omnino morositas. Est enim morum & verborum comitas & urbanitas maximum amicitia vinculum, ut & ipsa inurbanitas & morositas origo rixarum & convitiiorum. Quare & morositas inter se adolescententes scholares, ipsi inter se fratres & sorores esse mutuo doceantur honore prævenire. Habent & alia hæc virtutes mores, quibus cultores suos exornent, commoda, ergo colenda. Varia sanctorum exempla quæ recitat Auctor id confirmant, dum hanc verborum & morum affabilitatem & urbanitatem commendat, definit, describit. folio 645.

Affabilitatis ex D. Thomâ Aquinate definitio.

Affabilitas, est quedam specialis virtus secundum quam inter se homines bene disponuntur simul conuiventes & cum sit ad alterum secundum aliquam aliam rationem, est pars iustitiæ. 645

Afflictio cuius communis.

Totus vitæ nostræ decursus catenata est afflictio, nec ab eâ libera est parentis seu adolescentia: Cum verò ea facile nimis afflictâ, minimo afflictionis genere, pura verbulo injurioso, levi convicio, minimo parentum aut Magistrorum distorto, aut torvo vultu &c. in impatientiam impellatur. Virtus ipsa quarumcumque afflictionum, & illis quandoque est proponenda. Proponit autem Auctor hujus doctrinæ breve compendium, seu Historiam, fol. 5, 6. & plura vide diversis foliis in Gymnasio Patientiæ. Afflicti verò semper doceantur adire Deum, similitudine Echini marini pellicis, ut Job, David, fecit. 57

Angelorum obsequia.

Angelorum pueris sæpe sapiunt custodanda obsequia & beneficia: sicut enim nostri in omni ætate vigiles, & custodes, Comites in egressu & ingressu, in periculis liberatores. Eo sine lege Exemplum & alia documenta tradita ab Auctore. 630. Vide insuper in Indice Catechistico Tom 1. Angelus.

Ambitionis pervulgatum vitium unâ cum
ætate succreescens.

Ut hædera arborem, ita Ambitio mentem subrept, & conscendit humanam, nec minus ut illa frugiferum arboris succum: hæc Dei exugit & propellit timorem. Diaboli aries est, Bellorum concitatrix, Cædium adincentrix. Magistra perverforum, & inurbanorum morum. Hæc adolescen-

tes etiam juniores docet, torquere quaquaversum caput, gressum fingere, brachia agitare, loquelam inficere, vestitumque varietatem colere. Detestandum & ab ineunte ætate extirpandum vitium. Ita exempla historie variæ, 705, 706, 497, 808.

Ambitionis descriptio.

Ambitio est inordinatus appetitus honoris, & est, vel quando quis appetit testimonium excellentiæ, quam non habet, vel cum honorem non refert in Deum, vel in utilitatem aliorum, sed in ipso quiescit. Honor quidem bonus est, sed appetitus boni, si rationi non conreguletur, est vitiosus ut ambitio. Opponitur ea Magnanimitati, quia illa inordinatè, hæc ordinatè vult honorem.

Amicitia Dei colenda.

Ea est singulariter conservanda & semper ambienda, ac proinde doceatur ipsa juventus, ut ab omni peccato mortali semper abhorreat: Amicitiam enim Dei orantæ mortale crimen abrumpit. Quanti verò amicitia Dei sit valoris & efficaciaz pluriimâ probant exempla recitata. 161

Avaritiæ detestanda.

Detestatio hujus capitalis vitii laudanda est: eoque magis quòd ea est major, Radix enim est, omnisque origo, & fomentum vitiiorum: Exempla, historie, aliæque facta dogmata id comprobant. Quare minimarum etiam rerum valor pueris, & Iuventuti, celetur semper, & dandarum elemosinarum muneri, à teneris addicantur. Detestationis verò amplam fatis suggerit materiam Auctor. 206. & 207. & dicta historie confirmat & exemplis. Vide ibidem qualiter accerrimâ sint pauperum fascinatores puniendi quæque illis imminant mala.

Avaritiæ descriptio.

Avaritia est immoderatus amor habendi possessiones ab objecto, Opponitur liberalitati in debito morali, sed in objecto legali opponitur iustitiæ. Vi verò opponitur iustitiæ est mortale ex genere suo nisi imperfectio actus excuset, sed ut opponitur liberalitati si præferatur charitati est peccatum mortale, sin minus veniale est: vitium autem dicitur capitale, à quo alia oriuntur, ut sunt proditio, fraus, fallacia, perjurium, inquietudo, violentia obduratio.

Auro utendum, non fruendum.

Aurum ita tenaciter retinere, & custodire, ut & ipsa talis custodia, nos ubivis locorum perturbet, & anxios reddat, est rationabiliter furere. Mirabile rei hujus exemplum refert & histor. Auctor. 644

Vide pecunia.

Bella

Index Catechisticus.

Bella, clades, famas, divinæ justitiæ instrumenta.

Dece bellorum, cladum, & famis originem & causas. 16. 17. Sunt & bella alia certè periculosis alic, in quibus non pro crumena, sed pro anima decertatur. suntque sibi invicem collata ut res vera & umbra. 681

Beneficiorum divinatorum memoria grata Deo, Oblivio ingrata.

Beneficia gratiarum divinatorum pluvia Hebræorum Synagogam irrorare nunquam desistit: sic sacre Paginae quovis auctoritate testes veritate exsuperantes, edocent sparsim nec unquam beneficia illa fluens petra: nunquam depluens illud manna liberalitatis divinæ æternitatis monumentum fluere aut depluere cessarunt, nisi dum horum inter eos jam deperiret memoria. Quare ut solet è silice intemè sublatis ignis collisione educi & provocari, ita gentem illam primæ admissionis amicam, crebris tribulationum ictibus cõdudit, ut ejus acceptorum beneficiorum jam memoria deperdita, tandem & semper foret reditiva: at nunc gratiarum & beneficiorum pluvia in immensum & profundum excrevere diluvium, siquidem Creationis, Gubernationis & Conservationis, aliisque quibusdam magis corporalibus quàm spiritualibus, quibus cumulata Synagoga vetus fuit, accessit, sine quo nil profuit reliqua, Redemptionis humanæ ingens beneficium, quo nihil majus arca sua Dei potentialis humano potuit conferre generi. Cuius beneficium memoria homini Christiano, quavis in arate, iugiter retinenda: retinetur verò, si iugis accedat gratiarum actio, Mane, vespere, &c. Grati fuerit Barbari diis suis, gens, &c. 660. At modò, ut & à principio mundi mundus cepit oblivione peccare, peccat, 513.

Cælum homini Christiano ut certaminis præmij creberrimè suspiciendum.

Præmij perfecta cognitio, laboris est mitigatio. Quare de cœlesti illius denarii (qui rectè perseveranter operantibus liberali æterno Dei decreto manet) valore, differendum coram juventute ab Hypodidascalis est frequentius. Ne tenera illa ætas flecti facilis, virtutis dum experitur arduum, vel rectè cepta fastidiat, vel ab ipsa planè defleat. Quam multa quotidie è renella Ecclesiæ germina in oculis admittimus, effectum sanè non minus dispari quàm vitio. Multa nocent, docent quædam, hæc contristant, illa exhilarant. Sed nullum oculis præstantius cæli theatro spectaculum, iter namque eò tutissimum habent oculi nec unquam sine fructu ubi reflectuntur. Quæ in opp. intima obsecro voluptate gestiat, cum illam Dei sedem Beatiorum viridarum & dieteram aspiciat? 42.

Calamitas.

Sine calamitate neminem vixisse unquam, obvia passim docent historia; sunt verò immixta à Deo calamitates qualescunque, ex in hac vitâ sunt multarum virtutum Magistra; & vitiorum omnium expurgatrices, effervescentes enim juveniles motus temperant. 27. & 28. adòque ipsa calamitas immixta calamitatis est remedium, licetque videatur cauterium vulnus, revera tamen vulneris est medela. Exempli gratiâ, est inter vos, ò adolescentes, alius forsân luscus, alius altero vel utroque claudus pede, gibbosus alius, vel mutus, vel balbutiens, &c. Illi aliiquæ similes, defectus sunt ad instar Gesticulorum Bacilli, quibus corde infaltantes, ut illi æquilibrium corporis conciliant, ita & petulantiam affectuum animi continent corporis defectus, aliæque calamitates, ac proinde calamitatis calix, à Deo ut & vobis propinatur, si, hi defectus, vel ex infortunio, vel ex ipsa nobis obvenerunt iniuriôsâ nativitate, ita & est salutaris. 40. & passim in Gymnasio Patentiæ. Vide Indicem Rerum verbo eodem.

Cantilena Musica.

Cantare, & cantillare omnibus fermè in locis juvenuti quasi proprium hoc ævo est; nec cantilenæ ingrata Deo, modò earum tenor castus sit, & sonora voci pietas comes. Sed rare tales in orbe adolescentum & puellarum sunt cantilena. Nulla enim censentur sonora, nisi simul sint & libidinosa; ita comprobant eæ, quæ à petrantibus decantari in ipsis officinis & plateis audivuntur. Imò quod pace vestra dixerim, ò Musici! Hæc cantionum levitas & vanitas per vos ipsa conscendit templi limina, & quæ olim Musica pietati promovenda in Ecclesiis fuit decantata; nunc augendæ libidini & vanitati subservit in orbe passim. Adeone nullæ cantilenæ pulchræ, rari artificij cantiones

nullæ, nisi vel leves aut libidinosa? Primi cantores in novâ lege quædam fuerunt? Quæ verba cecinerunt 299, 300. & 301.

Vulgata Castigationis Divinæ methodus.

Quandoque impatientioris animi ipsa Adolescentiæ, & quivis passim homines vel offensâ statim & ultionis varia commincentur genera, vel etiam non lesi, proximo nescio quas sycophantias steruntur petulci, existimantes sese posse, quod nulli possunt impunè esse petulantes. Eadem enim Deus remeteri mensurâ solet, quâ proximum metimur: iustâ scilicet plerumque talionis pœnâ. Hinc quod alter alteri sæpe coarctat venenum, ipsi vel invito à Deo propinatur aborbendum. O quam scdulo & frequenter proximorum illis sycophantis, & irrisoribus, & vindictæ cupidis illud aureum Christianæ institutionis dogma ab omnibus Catechistis est incalcandum, & è cathedra proclamandum: *Quid tibi me vis fieri alteri ne feceris.* Ecce enim Deus ò homo

In te talis eris qualem te feceris alter.

Testes innumeris, innumera & millena sunt exempla, Historiæ, quæ leges à sol. 588. usque 590.

Castimonia, Castitas.

Castitatis virtute Egypti Prorex factus est Ioseph. Nulla enim ò puella & adolescentes, fuit aut erit honorata inventus, quæ castitatis passim fuerit violatrix. Sapientissimè dixit Salomon: *Qui amat cordis munditiam, habebit amicum regem.* Quisquis verò es, qui libidini indulges, valedic collo & morere. Omnes enim animi dotes & gratiæ hoc vno vitio excutuntur, & hac vna virtute culta conservantur tutæ. Vnde mens casta gemma est, prætermissima nullis thesauris æquiparanda. Quare etiam minores pueri doceantur (si sibi mutuo præferim condonant, quod dum fieri aliter potest, commodius, aut sine gravi damno, fieri nunquam aut raro deberet) à mutuis liberis abstinere contactibus, & à dissimiliam sexuum familiari aut oculo conversatione. Vnde, & ex quibus primordia sua vna cum ætate sumit succrescens libido. 463. Paratigmata verò insignia castitatis & rara lego, 503. *Consule insuper quæ recitat Auctor Tom. I. V. Castitas in Indice ref. in Catechistico; præclarè enim ibidem docet castitatis præcipua, & castimonia acquirenda methodum.*

Descriptio Castitatis.

Castitas, est virtus quæ concupiscentiam, quæ ad modum pueri frenandâ, castigat, & scilicet aliquid secundum rationem modifcatum, in quo consistit ratio virtutis humana, est, in animâ ut in subjecto. Materiam verò habet in corpore, & est habitus voluntarius, nec per violentiam auferitur. Ad illam pertinet pudicitia, non ut virtus distincta, sed ut exprimitur quædam eius circumstantiâ. Pudicitiam à pudore dicitur, in quo verecundiâ significatur, proprièque de actibus venentis, à quibus homines maximè verecundantur, ut sunt aspectus impudicus, oscula, tactus, & circa quæ magis est pudicitia; Castitas enim magis est circa ipsam committendum.

Caro, Corpus.

Novercari corpori & carni doceantur ab adolescentiâ, quivis homines: vigor enim corporis languor est animi, ac proinde Ecclesiæ caracem hostem nominat, & quidem primarium; siquidem hostis domesticus multò pessimus est: Duabus verò manibus adolescentiam impugnat caro, Gula nempe & Luxuriâ. Vtramque verò ligat & exarmat parca mens: Parentes igitur, dum tanta instruant convivâ, ab ipsa semper minores, quorum oculi semper sunt avidiores, removeant. Ieiunio suos affueant: vnicâ enim carnis victoria sanctioris vitæ est fundamentum. Sic docuere nos vati 215. & 216. *Vide v. Vinum. Ieiunium, & in Primo Auctoris Tom. in Indice tam catechistico quàm Rerum v. Caro, latè enim ibidem docet Auctor, quomodo in carnis castigatione Divi sint imitandi.*

Cæremoniæ.

Cæremoniarum usus in Ecclesiâ ex veteri etiam testamento probatur, & quare etiam ipsis moribundis quædam exhibeantur ab Ecclesiâ, leges Tom. I. fol. 125. & in Indice Catechistico v. Cæremonia Ecclesiastica.

SE